Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (šiesta komora)

z 9. februára 2017 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Nariadenie (ES) č. 4/2009 — Článok 41 ods. 1 — Uznávanie výkonu rozhodnutí a spolupráce vo veciach vyživovacej povinnosti — Výkon rozhodnutia v členskom štáte — Podanie návrhu priamo príslušnému orgánu členského štátu výkonu — Vnútroštátna právna úprava ukladajúca povinnosť obrátiť sa na ústredný orgán členského štátu výkonu“

Vo veci C-283/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím High Court of Justice (England and Wales), Family Division [Vrchný súd (Anglicko a Wales), oddelenie pre rodinné veci, Spojené kráľovstvo] z 11. apríla 2016 a doručený Súdnemu dvoru 23. mája 2016, ktorý súvisí s konaním:

M. S.

proti

P. S.,

SÚDNY DVOR (šiesta komora),

v zložení: predseda šiestej komory E. Regan, sudcovia A. Arabadžiev a C. G. Fernlund (spravodajca),

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— M. S., v zastúpení: T. Scott, QC, a E. Bennet, barrister, v zastúpení: M. Barnes, solicitor,

— talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci S. Fiorentino, avvocato dello Stato,

— fínska vláda, v zastúpení: H. Leppo, splnomocnená zástupkyňa,

— Európska komisia, v zastúpení: M. Wilderspin, splnomocnený zástupca,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

* Jazyk konania: angličtina.

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 2009, s. 1).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi M. S., bydliskom v Nemecku, a P. S., bydliskom v Spojenom kráľovstve, vo veci pohľadávok výživného.

Právny rámec

Nariadenie č. 4/2009

3 Odôvodnenia 9, 27, 31 a 32 nariadenia č. 4/2009 stanovujú:

„(9) Oprávnenému na výživné by sa malo umožniť jednoduchým spôsobom dosiahnuť v členskom štáte vydanie rozhodnutia, ktoré bude automaticky, bez akejkoľvek ďalšej formality vykonateľné v inom členskom štáte.

…

(27) Tiež je vhodné čo najviac obmedziť formálne náležitosti výkonu, ktoré zvyšujú výdavky pre oprávneného na výživné. …

…

(31) S cieľom uľahčiť cezhraničné vymáhanie pohľadávky výživného je potrebné zaviesť systém spolupráce medzi ústrednými orgánmi určenými členskými štátmi. Tieto orgány by mali poskytovať pomoc oprávneným na výživné a povinným na účely presadzovania ich práv v inom členskom štáte prostredníctvom podávania žiadostí na uznanie, vyhlásenie vykonateľnosti a výkon existujúcich rozhodnutí, na zmenu takýchto rozhodnutí alebo vydanie rozhodnutia. Mali by si tiež vymieňať informácie na účely zistenia miesta pobytu povinných a oprávnených, a zistenia ich príjmov a majetku podľa potreby. …

(32) … Kritérium pre určenie práva osoby žiadať ústredný orgán o pomoc by teda malo byť menej prísne ako kritérium „obvyklého pobytu“ používané inde v tomto nariadení. Kritérium „pobytu“ by však malo vylučovať len bežnú prítomnosť.“

4 Kapitola IV tohto nariadenia je nazvaná „Uznávanie, vykonateľnosť a výkon rozhodnutí“. Zahŕňa články 16 až 43 tohto nariadenia.

5 Článok 17 uvedeného nariadenia s názvom „Zrušenie konania o vyhlásenie vykonateľnosti“, ktorý je uvedený v oddiele 1 tejto kapitoly IV týkajúcej sa „[r]ozhodnutí vydaných v členskom štáte, ktorý je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Rozhodnutie vydané v členskom štáte, ktorý je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007, sa v inom členskom štáte uznáva bez potreby osobitného konania a bez akejkoľvek možnosti namietať proti jeho uznaniu.“

6 Oddiel 1 uvedenej kapitoly IV obsahuje aj článok 20 toho istého nariadenia. Tento článok nazvaný „Písomnosti na účely výkonu“ v odseku 1 spresňuje dokumenty, ktoré navrhovateľ predloží „orgánom príslušným pre výkon rozhodnutia“.

7 Článok 41 nariadenia č. 4/2009 nazvaný „Vykonávacie konanie a podmienky výkonu“ v odseku 1 stanovuje:

„Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, výkon rozhodnutí vydaných v inom členskom štáte sa spravuje právnym poriadkom členského štátu výkonu. Rozhodnutie vydané v inom členskom štáte, ktoré je vykonateľné v členskom štáte výkonu, sa v ňom vykonáva za rovnakých podmienok ako rozhodnutie vydané v členskom štáte výkonu.“

8 Kapitola V nariadenia č. 4/2009 s názvom „Prístup k spravodlivosti“ zahŕňa články 44 až 47 tohto nariadenia. Článok 45 tohto nariadenia nazvaný „Obsah právnej pomoci“ stanovuje:

„Právna pomoc poskytnutá podľa tejto kapitoly znamená pomoc potrebnú na to, aby sa účastníkom umožnilo poznať a presadiť svoje práva a aby sa zaručilo, že o ich žiadostiach zaslaných prostredníctvom ústredných orgánov alebo návrhoch podaných priamo príslušným orgánom sa bude konať v plnom rozsahu a účinne. …

…“

9 Články 49 až 63 toho istého nariadenia sú uvedené v kapitole VII nazvanej „Spolupráca medzi ústrednými orgánmi“. Článok 49 nariadenia č. 4/2009 nazvaný „Určenie ústredných orgánov“ v odseku 1 stanovuje:

„Členský štát určí ústredný orgán na vykonávanie povinností, ktoré sú takémuto orgánu uložené v tomto nariadení.“

10 Článok 51 nariadenia č. 4/2009 nazvaný „Osobitné úlohy ústredných orgánov“ v odseku 1 stanovuje:

„Ústredné orgány poskytujú pomoc ohľadne žiadostí podľa článku 56, najmä:

a) zasielajú a prijímajú takéto žiadosti;

b) iniciujú konanie o týchto žiadostiach alebo pomáhajú s jeho začatím.“

11 Podľa článku 55 tohto nariadenia nazvaného „Žiadosti prostredníctvom ústredných orgánov“:

„Žiadosť podľa tejto kapitoly sa podáva prostredníctvom ústredného orgánu členského štátu, v ktorom má žiadateľ pobyt, ústrednému orgánu dožiadaného členského štátu.“

12 Článok 56 uvedeného nariadenia nazvaný „Dostupné žiadosti“ stanovuje:

„1. Oprávnený, ktorý sa snaží vymôcť výživné podľa tohto nariadenia, môže podať žiadosť o:

…

b) výkon rozhodnutia vydaného alebo uznaného v dožiadanom členskom štáte;

…

4. Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, o žiadostiach uvedených v odsekoch 1 a 2 sa koná podľa právneho poriadku dožiadaného členského štátu a vzťahujú sa na ne normy právomoci platné v tomto členskom štáte.“

13 Článok 76 tohto nariadenia nazvaný „Nadobudnutie účinnosti“ stanovuje:

„Toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

…

Toto nariadenie sa s výnimkou ustanovení uvedených v druhom odseku uplatňuje od 18. júna 2011 za predpokladu, že Haagsky protokol z roku 2007 sa k tomuto dňu uplatňuje v Spoločenstve. Inak sa toto nariadenie uplatňuje odo dňa, od ktorého sa uvedený protokol začne uplatňovať v Spoločenstve.

…“

Právo Spojeného kráľovstva

14 Podľa § 4 prílohy 1 Civil Jurisdiction and Judgments (Maintenance) Regulations 2011 [nariadenie z roku 2011 o právomoci a súdnych rozhodnutiach v občianskoprávnych veciach (vyživovacie povinnosti)]:

„1. S výnimkou § 4 ods. 2, ak má byť rozhodnutie vo veci vyživovacej povinnosti vykonané v Spojenom kráľovstve podľa oddielu 1 kapitoly IV nariadenia [č. 4/2009], je súdom, ktorému má byť návrh na výkon rozhodnutia predložený,

a) v Anglicku a Walese, Family Court,

…

2. Návrh na výkon rozhodnutia sa postúpi Family Court … („exekučný súd“),

a) pričom v Anglicku a Walese o tomto postúpení rozhodne Lord Chancellor,

…

4. Na účely výkonu rozhodnutia vo veciach vyživovacej povinnosti,

a) rozhodnutie má rovnakú právnu silu a rovnaké účinky,

b) exekučný súd má rovnaké právomoci, a

c) konanie o výkone alebo v súvislosti s ním možno začať rovnakým spôsobom,

ako keby autorom rozhodnutia bol exekučný súd.“

15 Vnútroštátny súd spresňuje, že ústredný orgán určený pre Anglicko a Wales je podľa článku 49 nariadenia č. 4/2009 Lord Chancellor (lord kancelár, Spojené kráľovstvo), ktorý túto právomoc zas delegoval na Reciprocal Enforcement of Maintenance Orders Unit (oddelenie vzájomného zabezpečenia výkonu rozhodnutia vo veci vyživovacej povinnosti, ďalej len „REMO“).

Skutkový stav sporu vo veci samej a prejudiciálne otázky

16 Pán a pani S. sa zosobášili v roku 2005 a v roku 2012 sa rozviedli. Majú dve deti, ktoré v čase podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania mali 9 a 5 rokov. O ich rozvode rozhodol Amtsgericht Walsrode (Okresný súd Walsrode, Nemecko), ktorý uznesením zo 7. augusta 2014 (ďalej len „uznesenie nemeckého súdu“) vydal opatrenia upravujúce vyživovacie práva týchto dvoch detí.

17 Pani S. a jej deti ostali po rozvode žiť v Nemecku. Pán S. žije a pracuje v Spojenom kráľovstve. Odmieta platiť výživné stanovené na základe uznesenia nemeckého súdu, pretože ako tvrdí, pani S. mu bráni stýkať sa s deťmi.

18 Vnútroštátny súd, High Court of Justice (England & Wales), Family Division [Vrchný súd (Anglicko a Wales), oddelenie pre rodinné veci, Spojené kráľovstvo], rozhodoval o návrhu pani S. založenom na ustanoveniach nariadenia č. 4/2009 a smerujúcom k výkonu uznesenia nemeckého súdu.

19 Tento súd uvádza, že na úvod musí určiť, či návrh na výkon uznesenia upravujúceho vyživovacie povinnosti, o aké ide vo veci samej, možno podať priamo na súd príslušný vo veciach vyživovacej povinnosti, v prejednávanej veci Family Court (Súd pre rodinné veci, Spojené kráľovstvo), alebo či ho treba v každom prípade podať na ústredný orgán uvedený v článku 49 nariadenia č. 4/2009, teda v prejednávanej veci Lord Chancellor (lord kancelár), ktorý ho prostredníctvom REMO postúpi na Family Court (Súd pre rodinné veci).

20 Vnútroštátny súd poukazuje na rozpory v prístupe vnútroštátnych súdov a v tejto súvislosti uvádza dve veci. Príslušný súd v prvej veci konštatoval, že žalobca mohol svoj návrh na výkon rozhodnutia podať priamo na Family Court (Súd pre rodinné veci) a že sa vo vnútroštátnych pravidlách musela vyskytnúť chyba, na základe ktorej sa ukladá povinnosť obrátiť sa na ústredný orgán. V druhej veci, ktorá sa netýkala výkonu rozhodnutia, ale jeho zmeny, príslušný súd vyjadril výhrady v súvislosti s prvou vecou a konštatoval, že žalobca bol povinný podať svoj návrh prostredníctvom ústredného orgánu. Vnútroštátny súd dodáva, že samotné REMO, vypočuté v konaní vo veci samej, podporilo domnienku, že vnútroštátna právna úprava nie je nesprávna, keď stanovuje povinnosť obrátiť sa na ústredný orgán a že predmetné vnútroštátne ustanovenia boli v tomto zmysle formulované zámerne.

21 Podľa názoru vnútroštátneho súdu s prihliadnutím tak na znenie ustanovení kapitoly IV nariadenia č. 4/2009, vrátane ustanovení uvedených v oddiele 1 tejto kapitoly, uplatniteľných na Spolkovú republiku Nemecko, ako aj na cieľ uvedeného nariadenia, musí byť možné podať návrh na výkon rozhodnutia vo veciach vyživovacej povinnosti priamo na Family Court (Súd pre rodinné veci), ako to je v prípade čisto vnútroštátnej záležitosti.

22 Vnútroštátny súd však tvrdí, že v tejto súvislosti existujú pochybnosti a že táto otázka je aktuálna vo viacerých veciach v Spojenom kráľovstve.

23 Za týchto okolností High Court of Justice (England & Wales), Family Division [Vrchný súd (Anglicko a Wales), oddelenie pre rodinné veci] rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. V prípadoch, keď sa osoba oprávnená na výživné domáha v členskom štáte výkonu rozhodnutia, ktoré bolo vydané v inom členskom štáte, je na ňu na základe kapitoly IV nariadenia Rady č. 4/2009 prenesené právo podať žiadosť o výkon rozhodnutia priamo príslušnému orgánu dožiadaného štátu?

2. Ak je odpoveď na prvú otázku kladná, majú sa ustanovenia uvedené v kapitole IV nariadenia č. 4/2009 vykladať v tom zmysle, že každý členský štát je povinný zabezpečiť postup alebo mechanizmus, ktorý umožní toto právo uznať?“

Konanie pred Súdnym dvorom

24 Vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania navrhol, aby Súdny dvor prejednal vec v skrátenom konaní podľa článku 105 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora. Tento návrh bol uznesením predsedu Súdneho dvora z 27. júna 2016, S. (C-283/16, neuverejnené, EU:C:2016:482) zamietnutý. Rozhodnutím zo 6. júna 2016 predseda Súdneho dvora rozhodol o prednostnom prejednaní tejto veci.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

25 Vnútroštátny súd sa svojou otázkou v podstate pýta, či sa ustanovenia kapitoly IV nariadenia č. 4/2009 majú vykladať v tom zmysle, že oprávnený na výživné, ktorý vo svoj prospech v členskom štáte získal rozhodnutie a v inom členskom štáte chce dosiahnuť výkon tohto rozhodnutia, môže svoj návrh podať priamo na príslušný orgán tohto posledného uvedeného členského štátu, akým je špecializovaný súd, alebo či sa mu môže uložiť povinnosť podať svoj návrh na tento posledný uvedený orgán prostredníctvom ústredného orgánu členského štátu výkonu.

26 Odpoveď na túto otázku si vyžaduje výklad článku 41 ods. 1 nariadenia č. 4/2009, ktorý sa týka konania a podmienok výkonu v členskom štáte rozhodnutia vo veciach vyživovacej povinnosti vydaného v inom členskom štáte.

27 Toto ustanovenie v prvej vete stanovuje, že pokiaľ nie je v nariadení č. 4/2009 ustanovené inak, výkon rozhodnutí vydaných v inom členskom štáte sa spravuje „právnym poriadkom členského štátu výkonu“, a v druhej vete, že také rozhodnutie sa vykonáva „za rovnakých podmienok“ ako rozhodnutie vydané v tomto členskom štáte výkonu.

28 Prvá veta by sa tým, že odkazuje na právny poriadok členského štátu výkonu, mohla na prvý pohľad vykladať v tom zmysle, že členský štát môže do svojich pravidiel o postupe výkonu zahrnúť povinnosť obrátiť sa na ústredný orgán dožiadaného štátu.

29 So zreteľom na znenie druhej vety toho istého ustanovenia, podľa ktorého treba rozhodnutie vykonať „za rovnakých podmienok“ ako rozhodnutie vydané v členskom štáte výkonu, sa však možno domnievať, že uvedený článok 41 ods. 1 bráni uloženiu povinnosti obrátiť sa na ústredný orgán, pokiaľ to nie je stanovené v čisto vnútroštátnych záležitostiach, ako to je aj v členskom štáte, v ktorom má sídlo súd podávajúci návrh na začatie prejudiciálneho konania.

30 V dôsledku toho treba preskúmať rozsah pojmu „rovnaké podmienky“, aby bolo možné posúdiť, či vnútroštátna právna úprava, ako je tá stanovená v § 4 ods. 4 písm. a), b) a c) prílohy 1 nariadenia z roku 2011 o právomoci a súdnych rozhodnutiach v občianskoprávnych veciach (vyživovacie povinnosti), je v súlade s článkom 41 ods. 1 nariadenia č. 4/2009, hoci oprávnený na výživné, ako je pani S., sa na rozdiel od oprávneného v rámci návrhov čisto vnútroštátnej povahy nemôže priamo obrátiť na príslušný súd.

31 V tejto súvislosti treba zohľadniť účel nariadenia č. 4/2009 a systém, do ktorého patrí jeho článok 41 ods. 1.

32 Pokiaľ ide o účel tohto nariadenia, z prípravných prác a najmä zo zelenej knihy Komisie z 15. apríla 2004 o vyživovacej povinnosti [KOM(2004) 254 v konečnom znení] vyplýva, že normotvorca Európskej únie chcel nahradiť ustanovenia vo veciach vyživovacej povinnosti uvedené v nariadení Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych

a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42) ustanoveniami, ktoré vzhľadom na ich osobitnú naliehavosť, ktorú vykazuje nariadenie o pohľadávkach výživného, uľahčia konanie na súde, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon rozhodnutia, a tým ho urýchlia.

33 Súdny dvor v tom istom zmysle pripomenul, že cieľ sledovaný nariadením č. 4/2009 tkvie v uľahčení medzinárodného vymáhania pohľadávok výživného (rozsudok z 18. decembra 2014, Sanders a Huber, C-400/13 a C-408/13, EU:C:2014:2461, bod 41).

34 Tieto ciele spočívajúce v jednoduchosti a rýchlosti vyplývajú tiež z odôvodnení 9 a 27 nariadenia č. 4/2009. Toto odôvodnenie 9 zdôrazňuje, že oprávnenému na výživné by sa malo umožniť jednoduchým spôsobom dosiahnuť v členskom štáte vydanie rozhodnutia, ktoré bude automaticky, bez akejkoľvek ďalšej formality vykonateľné v inom členskom štáte. Podľa uvedeného odôvodnenia 27 je jedným z cieľov nariadenia č. 4/2009 čo najviac obmedziť formálne náležitosti výkonu, ktoré zvyšujú výdavky pre oprávneného na výživné.

35 Ďalej treba uviesť odôvodnenia 31 a 32 nariadenia č. 4/2009. Odôvodnenie 31 tohto nariadenia zdôrazňuje vôľu normotvorcu Únie zaviesť systém spolupráce medzi ústrednými orgánmi s cieľom uľahčiť cezhraničné vymáhanie pohľadávky výživného a poskytnúť pomoc oprávneným na výživné na účely presadzovania ich práv v inom členskom štáte. Odôvodnenie 32 uvedeného nariadenia považuje využitie tejto pomoci za „právo“.

36 Systém, do ktorého patrí článok 41 ods. 1 nariadenia č. 4/2009, v kapitole IV tohto nariadenia odzrkadľuje uvedené ciele spočívajúce v jednoduchosti a rýchlosti a v jeho kapitole VII stanovuje možnosť využiť pomoc ústredných orgánov.

37 Žiadne z ustanovení tejto kapitoly IV, nazvanej „Uznávanie, vykonateľnosť a výkon rozhodnutí“, do ktorej patrí uvedený článok 41 ods. 1, nestanovuje osobitný postup, ktorý by dopĺňal postupy uplatniteľné v rámci návrhov čisto vnútroštátnej povahy, a najmä povinnosť obrátiť sa na ústredné orgány členských štátov.

38 Neexistencia povinnosti obrátiť sa na tieto ústredné orgány je zjavná aj pokiaľ ide o rozhodnutia vydané v členskom štáte viazanom Haagskym protokolom z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve vo veciach vyživovacej povinnosti, akým je Spolková republika Nemecko. Článok 17 nariadenia č. 4/2009, nazvaný „Zrušenie konania o vyhlásenie vykonateľnosti“ a uvedený v jeho kapitole IV, vo svojom odseku 1 spresňuje, že tieto rozhodnutia sa v inom členskom štáte uznávajú bez potreby osobitného konania. Článok 20 ods. 1 uvedeného nariadenia, patriaci do tej istej kapitoly IV, spresňuje písomnosti, ktoré navrhovateľ predloží „orgánom príslušným pre výkon rozhodnutia“, pričom toto znenie naznačuje, že písomnosti sa priamo postúpia príslušným orgánom.

39 Predloženie ústredným orgánom stanovujú ustanovenia uvedené v kapitole VII nariadenia č. 4/2009 týkajúcej sa spolupráce medzi ústrednými orgánmi. Podľa článku 51 ods. 1 tohto nariadenia tieto orgány poskytnú pomoc týkajúcu sa návrhu podľa článku 56, najmä zasielaním týchto návrhov. Podľa tohto posledného uvedeného článku, oprávnený, ktorý vymáha výživné, „môže predložiť“ návrh najmä na účely výkonu rozhodnutia vydaného alebo uznaného v dožiadanom členskom štáte. V tomto prípade sa podľa článku 55 uvedeného nariadenia obráti na ústredný orgán členského štátu, v ktorom má svoje bydlisko, pričom tento členský štát je povinný postúpiť návrh ústrednému orgánu dožiadaného členského štátu.

40 Z článkov 51 a 56 nariadenia č. 4/2009 v spojení s jeho odôvodneniami 31 a 32 vyplýva, že žiadosť o pomoc ústredných orgánov podľa ustanovení uvedených v kapitole VII tohto nariadenia je právom a nie povinnosťou. V dôsledku toho je dobrovoľná a uplatní sa iba v prípade, že oprávnený na výživné si to praje, napríklad na prekonanie určitých osobitných ťažkostí, ako je zistenie miesta pobytu dlžníka na výživnom.

41 Zdá sa teda, že nariadenie č. 4/2009 stanovuje dve možnosti podávania návrhov na príslušné súdy, a to priamo podľa ustanovení uvedených v kapitole IV tohto nariadenia, alebo prostredníctvom ústredných orgánov, keď oprávnený na výživné požiada ústredný orgán členského štátu svojho bydliska o pomoc podľa ustanovení uvedených v kapitole VII uvedeného nariadenia.

42 Túto analýzu podporuje znenie článku 45 nariadenia č. 4/2009, ktorý je súčasťou jeho kapitoly V. Tento článok týkajúci sa právnej pomoci výslovne rozlišuje medzi dvomi možnosťami umožňujúcimi oprávnenému na výživné podať návrh na výkon rozhodnutia, a to prostredníctvom ústredných orgánov „alebo“ priamo na príslušné orgány.

43 Za týchto podmienok treba konštatovať, že povinnosť, ktorú oprávnenému na výživné ukladá vnútroštátna právna úprava, ako je tá, o ktorú ide vo veci samej, obrátiť sa na ústredný orgán dožiadaného členského štátu, hoci sa chce obrátiť priamo na príslušné orgány na základe kapitoly IV nariadenia č. 4/2009, a ktorá podľa vnútroštátneho súdu spôsobuje predĺženie lehôt, je v rozpore s článkom 41 ods. 1 tohto nariadenia vyloženom so zreteľom na účel uvedeného nariadenia a na systém, do ktorého toto ustanovenie patrí.

44 V dôsledku toho treba na prvú otázku odpovedať, že ustanovenia kapitoly IV nariadenia č. 4/2009 a konkrétne článok 41 ods. 1 tohto nariadenia, sa majú vykladať v tom zmysle, že oprávnený na výživné, ktorý vo svoj prospech v členskom štáte získal rozhodnutie a v inom členskom štáte chce dosiahnuť výkon tohto rozhodnutia, môže svoj návrh podať priamo na príslušný orgán tohto posledného uvedeného členského štátu, akým je špecializovaný súd, a nemôže sa mu uložiť povinnosť podať svoj návrh na tento posledný uvedený orgán prostredníctvom ústredného orgánu členského štátu výkonu.

O druhej otázke

45 Druhá otázka sa týka dôsledkov, ktoré má kladná odpoveď na prvú otázku pre členský štát výkonu, a konkrétnejšie sa týka toho, či existuje povinnosť zabezpečiť postup alebo mechanizmus, ktorý umožní obrátiť sa priamo na príslušný orgán členského štátu výkonu.

46 Na poskytnutie užitočnej odpovede vnútroštátnemu súdu treba nielen uviesť, či sú členské štáty povinné zabezpečiť takýto postup alebo mechanizmus, ale aj spresniť povinnosti vnútroštátneho súdu v prípade, ako je ten, o ktorý ide vo veci samej.

47 V súvislosti s vykonávaním nariadenia treba pripomenúť, že podľa článku 288 druhého odseku ZFEÚ má taký akt Únie všeobecnú platnosť, je záväzný vo svojej celistvosti a priamo uplatniteľný vo všetkých členských štátoch.

48 Priame uplatnenie nariadenia vyžaduje, aby sa jeho nadobudnutie účinnosti a jeho uplatnenie v prospech alebo neprospech právnych subjektov uskutočnilo bez akéhokoľvek vnútroštátneho vykonávacieho opatrenia, pokiaľ však predmetné nariadenie nestanovuje členským štátom povinnosť, aby prijali zákony, iné právne predpisy, správne a finančné opatrenia nevyhnutné na to, aby mohli byť ustanovenia uvedeného nariadenia účinne uplatňované (rozsudok zo 14. júna 2012, Association nationale d’assistance aux frontières pour les étrangers, C-606/10, EU:C:2012:348, bod 72).

49 V prejednávanej veci nariadenie č. 4/2009, ktoré sa stalo uplatniteľným od 18. júna 2011, vo svojom článku 76 stanovuje posunutú uplatniteľnosť svojich ustanovení vo vzťahu ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, ktorým bol 20. január 2009. Členským štátom v období medzi uvedenými dátumami prislúchalo prípadne zmeniť a doplniť svoje vnútroštátne právo a prispôsobiť svoje procesné pravidlá tak, aby nedochádzalo k žiadnym rozporom s nariadením č. 4/2009, a najmä umožniť oprávneným na výživné, akým je pani S., výkon svojho práva obrátiť sa priamo na príslušný orgán členského štátu výkonu rozhodnutia, ako je stanovené v uvedenom nariadení.

50 Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora v každom prípade vyplýva, že vnútroštátny súd, ktorý má v rámci svojej právomoci uplatniť právne predpisy Únie, je povinný zabezpečiť plný účinok týchto predpisov, pričom v prípade potreby z vlastnej iniciatívy neuplatní akékoľvek odporujúce ustanovenie vnútroštátneho práva, aj keby bolo prijaté neskôr, bez toho, aby musel žiadať jeho predchádzajúce zrušenie zákonodarnou cestou alebo akýmkoľvek iným ústavným postupom alebo naň čakať (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 9. marca 1978, Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, body 21 a 24; z 22. júna 2010, Melki a Abdeli, C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 43, a zo 4. júna 2015, Kernkraftwerke Lippe-Ems, C-5/14, EU:C:2015:354, bod 32).

51 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať, že členské štáty sú povinné zabezpečiť plnú účinnosť práva stanoveného v článku 41 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 tým, že prípadne zmenia a doplnia svoje procesné pravidlá. V každom prípade prislúcha vnútroštátnemu súdu uplatniť ustanovenia tohto článku 41 ods. 1 tak, že v prípade potreby neuplatní akékoľvek odporujúce ustanovenia vnútroštátneho práva, a v dôsledku toho umožniť oprávnenému na výživné podať svoj návrh priamo na príslušný orgán členského štátu výkonu, aj keď to vnútroštátne právo nestanovuje.

O trovách

52 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (šiesta komora) rozhodol takto:

1. Ustanovenia kapitoly IV nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti, a konkrétne článok 41 ods. 1 tohto nariadenia, sa majú vykladať v tom zmysle, že oprávnený na výživné, ktorý vo svoj prospech v členskom štáte získal rozhodnutie a v inom členskom štáte chce dosiahnuť výkon tohto rozhodnutia, môže svoj návrh podať priamo na príslušný orgán tohto posledného uvedeného členského štátu, akým je špecializovaný súd, a nemôže sa mu uložiť povinnosť podať svoj návrh na tento posledný uvedený orgán prostredníctvom ústredného orgánu členského štátu výkonu.

2. Členské štáty sú povinné zabezpečiť plnú účinnosť práva stanoveného v článku 41 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 tým, že prípadne zmenia a doplnia svoje procesné pravidlá. V každom prípade prislúcha vnútroštátnemu súdu uplatniť ustanovenia tohto článku 41 ods. 1 tak, že v prípade potreby neuplatní akékoľvek odporujúce ustanovenia vnútroštátneho práva, a v dôsledku toho umožniť oprávnenému na výživné podať svoj návrh priamo na príslušný orgán členského štátu výkonu, aj keď to vnútroštátne právo nestanovuje.

Podpisy